Exh. 26 SEP 1939
Nr. 684 U 52

C.I. No. 83844
GEHEIM.

's-Gravenhage, 19 September 1939.

Hierbij heb ik de eer U een exemplaar aan te bieden van de Overzichten 3 en 4 van mijn dienst.

AAN:
Alle Verbindingen van den C.I.

M E D E D E E L I N G E N .

---

1. Lijst Verbindingen.

Brunssum I.v.P. vacant.

---

2. In verband met het feit, dat meermalen Duitschers, die door hun leeftijd geacht mogen worden in hun land in militair verband te staan, willen trachten in Nederland binnen te komen. In dit verband wordt de aandacht gevestigd op de volgende personen.

Josef Altpöhler, Kaufmännisch-Angestellter, geboren te Opladen dd. 25-4-1907, wonende te Leverkussen. Hij wilde op bezoek naar een vriend, Meyerhoven, wonende te den Haag, Oranjestr. 4. Eenige keeren was hij reeds in Nederland geweest, binnengekomen via Oldenzaal, Roosendaal en Vlissingen. In zijn bezit had hij fl. 250.- Hollandsch geld, vergunning van de Duitsche regeering dit geld te mogen uitvoeren, kon hij niet toonen. Deze 250 gulden had hij volgens zijn verklaring ontvangen als een geschenk van een anderen Nederlandschen vriend genaamd Peter (verdere naam en beroep wist hij niet) die tijdelijk in Berlijn had vertoefd en die hij zoo mogelijk ook wilde bezoeken. Zijn adres wist hij niet, maar wellicht

kon

kon hij hem toevallig in het Restaurant Heck te Amsterdam treffen. Altpöhler voornoemd, wilde eenige dagen te Amsterdam verblijven en dan probeeren naar Denemarken door te reizen. Een tijdlang is hij secretaris geweest van een Engelschman te Berlijn, genaamd Scot. Dienstplichtig zou hij niet zijn. Meergenoemde vreemdeling is teruggewezen.

De Leur, Kurt, Johann, Carl, Assescor, geboren te Hamburg dd. 16-9-1910 en aldaar wonende. Hij wilde enkele dagen voor bezoek naar zijn oom Karl Coek, wonende te Medan, thans met vacantie verblijvende te 's-Gravenhage, Frans van Mierisstr. 85 te Amsterdam.
De Leur spreekt goed Hollandsch en is dienstplichtig. Van de Wehrmacht (Wehrbezirkskommando) te Hamburg heeft hij dato 4 September j.l. toestemming ontvangen, dat hem een paspoort naar Nederland mag worden afgegeven tot 18 Sept. 1939. De Leur verklaarde dat hij geboren Nederlander is en in 1933 genaturaliseerd. Aan hem is den toegang geweigerd.

---

3. Mijn aandacht werd er op gevestigd, dat zich h.t.l. zouden ophouden Duitschers, zich noemende Winterbergers, die in Nederland propaganda voeren voor de N.S.D.A.P. Zij spreken Nederlandsch en gaan als boerenkooplui, b.v. met klein-ijzerwerk, den boer op. Gesproken wordt van 4 personen, die onrust trachten te stoken onder de bevolking.

---

4. De aandacht wordt gevestigd op Leopold Bauer, alias Rudolf Katz, geb. 18-12-1912 te Skalot (Polen). Is Duitsch vluchteling, sedert kort uit Frankrijk uitgewezen. Is Communist. Wordt als een gevaarlijk individu geschouwd. Is verbindingsman. Komt dikwijls in Nederland.

G E H E I M.

O V E R Z I C H T No. 3.

J A A R G A N G 1939.

I N H O U D.

Hoofdstuk		Bladz.
I.	Commissie tot steun aan Oorlogsslachtoffers. (S.O.S.).....	1.
II.	Het Comité van Waakzaamheid van Nederlandsche Intellectueelen.....	12.
III.	Het Algemeen Vluchtelingen Comité.....	18.
IV.	De Rassemblement Mondial des Etudiants pour la Paix, la Liberté et la Culture. (R.M.E.).....	27.

's-Gravenhage, half Augustus 1939.

I. COMMISSIE TOT STEUN AAN OORLOGSSLACHTOFFERS. (S.O.S.).

Op 1 Juli 1939 werd te Amsterdam opgericht de Commissie tot Steun aan Oorlogsslachtoffers (Commissie S.O.S.), welke hoewel zij officieel geen voortzetting is van de op denzelfden datum geliquideerde Commissie "Hulp aan Spanje", toch practisch als een reorganisatie van deze commissie is te beschouwen, doch thans op breedere basis.

De Commissie S.O.S. is gevestigd Koningsplein 1 te Amsterdam. Blijkens een door haar uitgegeven circulaire is het doel hulp te verleenen aan volkeren of bevolkingsgroepen, die bij een niet-uitgelokten aanval door een agressief land of een agressieve groep in ernstigen materiëelen nood zijn gestort.

De hulp, die verleend wordt, zal bestaan uit:

materiëele hulp: voedselvoorziening, geldelijke en medische hulp;

moreele hulp: voorlichting van het publiek betreffende oorzaken en gevolgen van de aanvalsdaad op het volk of op de bevolkingsgroep.

De Commissie stelt zich, zoowel bij de vaststelling van de te verleenen hulp als bij de hulpverleening zelve, op algemeen democratisch standpunt.

Wanneer het concrete geval het noodig maakt, zullen werkorganen gevormd worden ter verleening van krachtigen hulp op speciaal gebied (medische hulp, hulp aan kinderen, zuigelingen, enz).

Wanneer in bepaalde gevallen reeds organisaties bestaan ter hulpverleening als bovenbedoeld, zal de Commissie daarmede zooveel mogelijk samenwerken, teneinde concurrentie te vermijden. Zij wenscht slechts haar krachten in te schakelen uit humanitaire overwegingen en ter verdediging van de meest elementaire menschenrechten.

Omtrent de werkwijze van de Commissie wordt het volgende medegedeeld:

Na vaststelling van een bepaald geval, waar hulpverleening noodig blijkt, zal door het plaatsen van advertenties, het uitgeven van schriftelijke oproepen, brochures, het houden van bijeenkomsten en verder alle andere wettige middelen, bekendheid worden gegeven aan de noodzakelijkheid van hulpverleening.

Ter bestrijding van de propaganda-kosten en verdere organisatie-onkosten zal een speciaal propagandafonds gevormd worden,

zoodat

zoodat de gelden voor directe hulp ingezameld , zooveel mogelijk voor dit doel bestemd kunnen worden. Op sympathiseerenden wordt een beroep gedaan om in dit fonds vaste bijdragen te storten.
Ter versterking van de propaganda en de daaruit voortvloeiende vergrooting der inkomsten, zullen in die plaatsen, waar voldoende belangstelling bestaat, sub-commissies gevormd worden. Deze commissies trachten met behulp van een zoo groot mogelijk aantal medewerkers het werk, o.a. door huisbezoek, intensief op te voeren.
Provinciale Comité's van Aanbeveling worden gevormd om te bevorderen, dat het publiek zijn vertrouwen schenkt aan de plaatselijke sub-commissies.
Ter doorvoering van dit laatste kan de Commissie gewestelijke propagandisten aanwijzen.

Uit de daarop volgende toelichting blijkt, dat de bedoeling is een practische en permanente organisatie te scheppen, welke in staat is humanitaire hulp te verleenen aan "slachtoffers van openlijke of bedekte oorlogen". Men denkt zich daarbij blijkbaar voor elke bepaalde groep van slachtoffers een afzonderlijke hulpactie in het leven te roepen.

In den hierboven geschetsten vorm is de Commissie S.O.S. ongetwijfeld een uitvloeisel van de op 13 en 14 Mei 1939 te Parijs gehouden internationale conferentie voor Democratie-Vrede - en de Verdediging van de Menschelijke Persoonlijkheid, waaromtrent gerapporteerd werd in d.z. Overzicht No. 2 van 1939, bladzijde 27 e.v. en wel in het bijzonder van de daar door den communistischen senator Marcel Cachin betoogde noodzakelijkheid van samenwerking ten behoeve van de hulpverleening aan de slachtoffers van de fascistische agressie.

Zooals nader zal worden aangetoond werkt de Commissie S.O.S. in nauwe samenwerking met het bekende volksfront-centrum te Parijs het "Comité de Coördination et d'Information pour l'aide à l'Espagne républicaine", welk comité thans ook op breedere basis is gereconstrueerd.

Aan het hoofd van de Commissie S.O.S. staat een Centrale Commissie, bestaande uit de volgende leden:

Voorzitter: Ds. A. van der Heide te Voorburg, voormalig voorzitter van de Commissie"Hulp aan Spanje".

Secretaris: J.J. Dankaart (geb. te Amsterdam, 7-11-1912), te Amsterdam, werkman bij de afdeeling Publieke Werken te Amsterdam, op non-actief. Hij maakte in 1938 met Mevr. Tillema Heijnen en Ds. A.R. Rutgers een reis naar Spanje en bezocht in 1939 eenige kam-

pen

pen van Spaansche vluchtelingen in Frankrijk. Was ijverig propagandist voor de Commissie:"Hulp aan Spanje".

Penningmeesteres: Mevr. M.H. Davids geb. Bergansius (geb. te Amsterdam,15-1-1898), was in 1929 bestuurslid en in 1934 penningmeesteres van het Genootschap Nederland - Ud.S.S.R.

Leden: Abraham Asscher (geb. te Amsterdam, 19-9-1880), te Amsterdam. Voorzitter van de Afd. Amsterdam van de Internationale Vredes Campagne (R.U.P.).

Prof. Dr. D. van Embden (geb. te Amsterdam, 22-10-1875), te Amsterdam, lid van de Eerste Kamer.

Mevr. A.A. Heijnen, zich noemende Tillema-Heijnen (geb. te Emmen,8-1-1909), te Amsterdam, voorzitster van de Nederl. Afdeeling van het Wereld Vrouwen Comité tegen Oorlog en Fascisme, lid van het Centraal Wuppertal-Comité.

Mevr. H.R. Ide geb. Bottenheim (geb. te Amsterdam, 22-11-1889), te Amsterdam.

H. de Leeuw (geb. te Amsterdam, 11-8-1904) te Amsterdam. Was in 1934 abonné op "De Tribune" en tot de liquidatie secretaris-penningmeester van de Cultureele Afdeeling van de Commissie "Hulp aan Spanje".

Mej. J.Th. Peereboom (geb. te Haarlem, 22-6-1890), te Amsterdam. Was in 1936 secretaresse van den Internationale Vrouwenbond voor Vrede en Vrijheid; in 1937 voorzitster van de commissie:"Hulp voor het Spaansche Kind"; is secretaresse van het "Algemeen Vluchtelingen Comité".

B.H. Sajet (geb. te Amsterdam, 17-3-1887) arts te Amsterdam, lid gemeenteraad, leider van de Medisch-Hygienische Commissie onderafdeeling van de Commissie "Hulp aan Spanje".

L.H. Levie (geb. te Groningen, 14-7-1906) arts te Amsterdam. Onderteekende een oproep in "Het Volksdagblad" van 17 Maart 1939, waarin giften werden gevraagd ten behoeve van uit hun land gevluchte Spanjaarden.

Prof.

Prof. Dr. J.B. van Tielrooy (geb. te Texel, 7-10-1886) te Amsterdam. Oud bestuurslid van de Commissie "Hulp aan Spanje", lid van de schrijversgroep van den Bond van Kunstenaars ter Verdediging van de Cultureele Rechten.
Prof. Dr. M. Valkhoff(geb. te Zwolle, 7-1-1905), te Amsterdam. Oud-bestuurslid van de Commissie "Hulp aan Spanje".
Prof. Dr. H.J. Pos (geb. te Amsterdam, 11-7-1898), te Amsterdam. Voorzitter van het "Comité van Waakzaamheid van Nederlandsche Intellectueelen".
Prof. Dr. E.C.J. Olivier te Wageningen. Bestuurslid van het "Comité van Waakzaamheid, enz."
Mr.Dr. G.J. van Heuven Goedhart te Bilthoven. Hoofdredacteur van "Het Utrechtsch Nieuwsblad". Bestuurslid van het "Comité van Waakzaamheid, enz".
Mevr. H. Bigot, geb.Kuss (geb. te Elberfeld, 7-7-1882), te Amstelveen. Was 1934 secretaresse O.S.P. en voorzitster van de V.V.C.O. te Heemstede.
Sie Soe Siang (geb. te Soerakarta, 23-11-1905), te 's-Gravenhage, nationalist met communistische neigingen. Lid van het initiatief-comité tot het verleenen van hulp aan de burgerbevolking in China.
Ds. A.R. Rutgers (geb. 6-9-1883), te Rotterdam. Sympathiseerde 1932 met den oproep van H. Barbusse. Radicaal pacifist. Oud propagandist voor de Commissie "Hulp aan Spanje".
Jac. van der Ster (geb. te Rotterdam, 29-11-1909), te Rotterdam, kantoorbediende, vooraanstaand communist, lid districtsbestuur Rotterdam van de C.P.N.; leidende persoon in de sub-commissie Rotterdam van de Commissie "Hulp aan Spanje".

Uit de hierboven opgesomde gegevens blijkt dat onder de 20 leden van de Centrale Commissie S.O.S. slechts twee personen voorkomen, die uitgesproken communist zijn, n.l. A.A. Heijnen en Jac. van der Ster. De overige staan ook uit hoofde van vroegere inlichtingen, allen bekend als personen met "Sovjetfreundliche" tendenzen en aanhangers van de anti-fascistische volksfrontgedachte, zooals deze tot uiting kwam in de meermalen

len in vorige rapporten behandelde acties uitgaande van het sterk pro-communistische centrum te Parijs, het "Comité Mondial contre la Guerre et le Fascisme".

Dat thans drie bestuursleden van het Comité van Waakzaamheid van Nederlandsche Intellectueelen zitting nemen in de Centrale Commissie van S.O.S. komt overeen met een op de algemeene ledenvergadering van het C.v.W. (1 Juli 1939) door den secretaris gedane mededeeling, dat een deel van de bestuursleden zitting heeft genomen in de Commissie S.O.S.

Dit feit bewijst, de goede relatie tusschen de Commissie S.O.S. en het Comité van Waakzaamheid en tevens dat de gevoelens en strevingen van de leiders van beide organisaties geheel gelijk gericht zijn.

Het feit, dat Mej. J.Th. Peereboom secretaresse van het Algemeen Vluchtelingen Comité, lid van de Centrale Commissie S.O.S. is, wijst op goede relaties ook tusschen deze beide organisaties.

In de door de Commissie S.O.S. verspreide circulaires worden nog de namen opgesomd van een 50-tal, voor een deel vooraanstaande personen, die het z.g. Comité van Aanbeveling vormen. Hieronder bevinden zich ook slechts enkele namen van personen, van wie bekend is, dat zij uitgesproken sympathie koesteren voor het communisme.

Zooals in vorige rapporten over de opgeheven Nederlandsche Roode Hulp en over de Commissie "Hulp aan Spanje" reeds werd medegedeeld, sluit het feit, van een afwezigheid van uitgesproken communisten in de leiding van dergelijke organisaties, geenszins uit, dat in de plaatselijke commissies en in het bijzonder onder de "werkers", dus onder de collectanten en colporteurs en de organisatoren van feestavonden e.d. veelal het communistisch element wel op den voorgrond komt.

Voor zoover ons tot dusverre bekend is, heeft de Commissie S.O.S. in de provincie de volgende contacten, die ook in deze richting wijzen.

Zaanstreek : G. Kleyn (geb. te Zaandam, 6-9-1908), te Koog a/d Zaan, vooraanstaand communist.

Deventer : J.C. Stam (geb. te Giessen-Ouwerkerk, 8-10-1880). oud-Indisch onderwijzer actief communist, in 1937 lid districtsbestuur C.P.N. Utrecht.

Hilversum : A.K. Sauer (geb. te Hilversum, 15-7-1901). Fel anti-fascist.

Twente : J.G.E. Hendriks (geb. te Zutfen, 13-12-1890), te Enschede. Oud bestuurslid O.S.P.
Aalsmeer : J. Koedijk Jr.
Leeuwarden: M. Schaafsma (geb. te Witmarsum, 27-4-1880), vroeger bekend als links-socialist en O.S.P.-er.
Zuid-Limburg: J.H.R. Steyns.
Gouda : A. Zegers (geb. te Gouda, 21-10-1908), vooraanstaand R.S.A.P.-er.

In dit verband is nog opmerkelijk, dat als kantoorbediende op het secretariaat van de Commissie S.O.S., in het perceel Koningsplein 1 te Amsterdam, werkzaam is Mej. B.A. Dikker (geb. te Antwerpen, 13-5-1907), waarvan bekend is, dat zij in 1932 lid was van de Liga tegen Imperialisme en Koloniale Onderdrukking en dat zij in 1934 abonné was op "De Tribune". Voorts werd van haar in 1938 gezegd, dat zij in concubinaat zou leven met N. Beuzemaker, den voorzitter van de C.P.N.

Zooals op een op 10 Juni 1939 te Amsterdam gehouden persconferentie werd medegedeeld en nader bevestigd op een eveneens te Amsterdam op 25 Juli 1939 gehouden persconferentie heeft de Commissie S.O.S. zich voorgenomen als eerste steunactie een inzameling te organiseeren ten behoeve van de tallooze (genoemd wordt circa 325.000) Spaansche vluchtelingen, die zich thans nog in Frankrijk bevinden. Daarnaast wenscht de Commissie levensmiddelen-pakketten te zenden aan de oud-leden van de Internationale Brigade uit Nederland (plm. 24), die zich thans in krijgsgevangenschap bevinden te Burgos.

Deze actie sluit onmiddellijk aan bij de door het bekende Parijsche centrum ingestelde actie tot hulpverleening aan de in Frankrijk vertoevende Spanjaarden.

Op 10 en 11 Juni 1939 werd te Parijs door het "Comité français de Coördination pour l'aide aux populations civiles de l'Espagne républicaine" een conferentie bijeengeroepen tot steunverleening van de uit hun land gevluchte Spanjaarden; onder voorzitterschap van den bekenden volksfronter Victor Basch, voorzitter van de Liga van Menschenrechten.

Daarop volgde op 15 en 16 Juli 1939 de te Parijs gehouden Internationale Conferentie tot hulpverleening aan de Spaansche vluchtelingen bijeengeroepen onder auspiciën van het Comité international de Coördination et d'Information pour l'aide à

l'Espagne

l'Espagne républicaine.

Op de officieele lijst van de personen, die het "Comité d'initiative" van deze conferentie vormden, komen de volgende Nederlanders voor: Ds. A.R. Rutgers; Prof Dr. M. Valkhoff; Prof.S.C.J. Olivier; de 2e Kamerleden: Prof. van Gelderen; Prof. Dr. H. Brugman en Dr. de Vos (vermoedelijk bedoeld Dr. H. de Vos te Sneek).

Van de namen van de Fransche initiatief-nemers worden genoemd een aantal, waaruit voldoende het karakter van deze conferentie is op te maken:
Marcel Cachin; Jacques Duclos; André Marty; G. Peri; L. Jouhaux; Victor Basch; Prof. P. Langevin; Paul Perrin; Pierre Cot; Ds. J. Jezequel; Prof. Th. Ruyssen; Romain Rolland; Jean Zyromski, allen communisten of communisten-vrienden en allen personen bekend als promotors van te voren gehouden acties ten behoeve van het vormen van een anti-fascistisch wereld-volksfront onder leiding van Moscou.

Ook deze keer vindt men op deze lijst onder de sympathiseerende Engelschen een aantal aanzienlijke personen, als de Duchess of Atholl; de Bisschop van Chelmsford; Lord Faringdon; Lord Listowel; Lloyd George ea.

Het communistische blad "l'Humanité" laat natuurlijk niet na, eenige foto's te geven waarop Lord Faringdon (op den tweeden dag fungeerend als voorzitter) in gezelschap is van de communistische leiders Cachin en Duclos.

Deze internationale conferentie werd bijgewoond door ruim 400 gedelegeerden afkomstig uit 34 democratische landen. De Nederlandsche delegatie bestond voor zoover bekend uit een drietal personen, behoorende tot de "werkers" van de Commissie S.O.S. t.w. J. van der Ster uit Rotterdam, G. Kleyn uit Koog a/d Zaan en Mej. B.A. Dikker uit Amsterdam. Wel was door de Commissie S.O.S. te voren een circulaire gericht aan alle intellectueele leden, om deze aan te sporen de conferentie op eigen kosten bij te wonen, doch niemand schijnt daartoe genegen te zijn geweest.

Op de conferentie werd uitvoerig besproken wat gedaan dient te worden om de Spaansche vluchtelingen te helpen. Nadrukkelijk werd vastgesteld, dat het probleem der Spaansche vluchtelingen een probleem is van alle democratische regeeringen en werd geeischt, dat alle democratische landen een deel

der

der vluchtelingen zal opnemen en inschakelen in het economisch leven. Er werd medegedeeld, dat de regeeringen van Mexico en Cuba bereid zijn eenige duizenden vluchtelingen op te nemen. Ook de Sovjet-Unie zou volgens Marty talrijke zwaar gewonden en vele kinderen gastvrij hebben ontvangen. Voorts werd door meerdere sprekers den staf gebroken over de stelselmatige sabotage van regeeringsinstanties, die beletten aan de Spanjaarden en aan de oud-leden van de Internationale Brigade de hun toekomende hulp en rechten te verleenen.

Volgens een over deze conferentie ontvangen verslag weken eenige communistische sprekers geheel af van het onderwerp der vergadering en hielden zij een algemeen politieke rede, waarin zij het fascisme hekelden.

In de aan het slot aangenomen resolutie wordt de bewondering en dankbaarheid uitgesproken voor den heldenmoed, waarmede de Spaansche bevolking en de Internationale Brigade zich gedurende 32 maanden krachtdadig hebben verzet en de zaak der democratie en der vrijheid hebben verdedigd. Een beroep wordt gedaan op het geweten van alle menschen en alle vrije volken om de problemen op te lossen. Het opsluiten in concentratiekampen en gevangenissen is geen oplossing en ten eenenmale in strijd met de menschelijke waardigheid. Een beroep wordt gedaan op de gemeenschapszin van alle democratische, vakvereenigings-, politieke-, godsdienstige-, nationale- en internationale organisaties om de oplossing van het vluchtelingen vraagstuk ter hand te nemen onder het stellen van de volgende eischen:

1. verleenen van materieele en moreele hulp ter verbetering van de huisvesting der vluchtelingen.
2. verdeeling van de vluchtelingen over de democratische staten en opheffing van de concentratiekampen.
3. onbeperkt recht van vestiging en opname in het economisch leven.
4. opname in de democratische landen van de internationale vrijwilligers, in het bijzonder van hen, die nog in Spanje gevangen worden gehouden.

Op de conferentie werd voorts bijzondere aandacht besteed aan de hulp te verleenen aan de uit Spanje uitgeweken kunstenaars en intellectueelen en de aandacht gevestigd op het door de Association Internationale des Ecrivains pour la Défense de la Culture (waarvan in Nederland de Bond van "Kunstenaars ter verdediging der Kultureele Rechten", als Nederlandsche sectie is te beschouwen) opgerichte "Comité d'Aide aux Intellectuels Espagnols".

Als vertegenwoordiger in Nederland van dit laatste comité fungeert vermoedelijk Hugo de Leeuw, te Amsterdam, lid van de Centrale Commissie S.O.S. en tot de liquidatie Secretaris-Penningmeester van de Cultureele afdeeling der Commissie "Hulp aan Spanje".

Blijkens de mededeelingen, door den voorzitter van de Commissie S.O.S. gedaan op de op 25 Juli 1939 gehouden persconferentie stelt deze commissie zich ten doel om in een tijdsverloop van drie maanden f. 20.000 bijeen te brengen, waardoor het mogelijk zal zijn 200 vluchtelingen van uit Zuid-Frankrijk naar Mexico te doen emigreeren.

Voorts is besloten elke week minstens 25 pakketten met levensmiddelen, elk ter waarde van f. 2.50 te zenden naar de zich thans nog in Burgos bevindende krijgsgevangenen afkomstig uit Nederland.

Voor zoover dit is kunnen worden nagegaan, zouden zich thans nog 24 uit Nederland afkomstige vrijwilligers in krijgsgevangenschap te Burgos bevinden. Een lijst van de namen van deze personen volgt aan het slot van dit rapport.

Als staande in onmiddellijk verband met het vorenstaande dient nog te worden vermeld, dat door de Amsterdamsche artsen B.H. Sajet en L.H. Levie, beiden lid van de Centrale Commissie van de Commissie S.O.S. in Juni j.l. een poging in het werk werd gesteld hier te lande een afdeeling op te richten van de te Parijs gevestigde: "Centrale Sanitaire Internationale" sub-organisatie van het "Comité de Coördination et d'Information pour l'aide à l'Espagne républicaine". In 1937 werd reeds door Dr. Sajet een poging gedaan, om de Nederlandsche medici te winnen voor een dergelijk comité, genaamd: "Medisch Hygiënische Commissie". Thans wordt door deze artsen getracht in meer algemeenen zin te komen tot een organisatie, die zich instelt op "het verleenen van medische hulp in den meest uitgebreiden zin aan diegenen, die het slachtoffer zijn van de oorlogszucht der totalitaire staten."

Lijst van namen van zich in Juli 1939 in krijgsgevangenschap te Burgos bevindende personen uit Nederland afkomstig.

Naam	Geboren	Vroegere woonplaats	Is in Spanje sinds:
Böcker, Bernhard	Heerlen,17-4-'15	Amsterdam	Juli '37.
Deutekom, Johannes	Leiden,7-9-'18	Delft	Febr.'38.
van Dregt, Robertus	Amsterdam, 17-10-'10	Amsterdam	Jan. '38.
Foliant, Wilhelm	Zeelst,15-4-'04	?	Dec. '37.
van Hees, Pieter, Marinus	Mühlheim,9-4-'15	Amsterdam	Jan. '38.
Hogendoorn, Jan,L.	IJsselstein, 7-2-'16	Utrecht	Dec. '37.
Hootsen, Arie	Voorburg,8-3-'10	Voorburg	Mei '37.
de Kat, Joop (x)	Haarlem,10-3-'11	Haarlem	April'37.
van Keulen, Marinus Cornelis (xx)	Best, 5-8-'14	Stratum (Eindhoven)	Nov. '37.
Knol, Jean, Henri, Marinus	Amsterdam, 12-3-'05	Amsterdam	Sept.'37.
Leusink, Joh. Hendricus	Enschede, 8-1-'18	Enschede (R.S.A.P.-er)	Jan. '38.
van Loon, Henr. Petrus	Tilburg,10-10-'08	Tilburg	Febr.'38.
van Mill, Adriaan	Amsterdam, 26-1-'04	Amsterdam	?
de Moor, Antonius, Wilhelmus	Rotterdam, 27-8-'13	Rotterdam	Febr.'38.
van Nelfen, Johannes, Fr.	Den Haag,28-8-'14	Den Haag	Febr.'38.
Osterloh, Julius, Antonius	Dordrecht, 29-3-'17	Amsterdam	Juli '37.
Richel, Marinus	Den Haag,5-1-'16	Den Haag	Jan. '38.
Roselle, Johannes, Hubertus	Gulpen,17-6-'10	Hoensbroek	Oct. '37.
Scheerboom, Herman, Sephanus, Ferdinand	Amsterdam, 4-2-'12	Amsterdam	Aug. '37.
Seegers, Petrus	Amsterdam, 19-8-'16	Amsterdam	Jan. '38.
Thomas, Adriaan	Rotterdam, 9-3-'12	Rotterdam	Dec. '37.
Verboven, Jacobus	Tilburg, 22-11-'15	Tilburg	Nov. '37.
Verhoeve, Christiaan	Amsterdam, 7-3-'15	Amsterdam	Juni '37.
Visser, Jack (~~K.S.~~?) SAKE	Lemmer ? 3-07-00	Lemmer	?

(x) Joop

(x) Joop de Kat is te Haarlem onbekend, wel een Johannes de Kat, geboren te Abcoude Proosdij, 11-1-'06 en vroeger wonende te Haarlem. Deze Johannes zou in 1937 in Spanje gesneuveld zijn. Mogelijk is hij identiek aan Joop de Kat en dus nog in leven.

(xx) Zou volgens I.D. Eindhoven gesneuveld zijn.

Aangeteekend wordt, dat omtrent het lot van den bij de door de Commissie "Hulp aan Spanje" uitgezonden ambulance ingedeelden arts I.H. Voet (geb. te Amsterdam, 20-11-1912) geen zekerheid bestaat.

II. HET COMITÉ VAN WAAKZAAMHEID VAN NEDERLANDSCHE INTELLECTUEELEN.

In aansluiting op het in hoofdstuk V van d.z. Overzicht No. 2 van 1939 medegedeelde omtrent het Comité van Waakzaamheid van Nederlandsche Intellectueelen, kan nog het volgende worden bericht.

Op 1 Juli 1939 hield het C.v.W. een huishoudelijke vergadering te 's-Gravenhage, welke door een 50-tal leden werd bezocht.

Uit het terzake ontvangen rapport wordt het volgende overgenomen.

Het Bestuur.

Prof. Dr. J.F. Niermeijer, werd wegens vertrek naar Rotterdam, als secretaris vervangen door Mr. A.N. Kotting, terwijl ter vervanging van Prof. Dr. D. Loenen, die zich uit het bestuur had teruggetrokken, als bestuurslid werd gekozen Mr. Dr. G.J. van Heuven Goedhart, hoofdredacteur van "Het Utrechtsch Nieuwsblad" te Bilthoven.

Het bestuur is thans als volgt samengesteld:

Voorzitter: Prof. Dr. H.J. Pos te Amsterdam.
Secretaris: Mr. A.N. Kotting te Amsterdam.
Penningmeester: Mr. J. Baert, tevens voorzitter van het Algemeen Vluchtelingen Comité te Amsterdam.
Leden: Dr. M. ter Braak te 's-Gravenhage.
Ds. J.J. Buskes te Rotterdam.
Dra. A.W. Kersbergen te 's-Gravenhage.
Prof. Dr. S.C.J. Olivier te Wageningen.
Dr. K.F. Proost te Rotterdam.
Prof. Dr. Jan Romein te Amsterdam.
H. Sibbelee te Tiel (?).
Mevr. A.E.J. de Vries-Bruins te 's-Gravenhage.
Mr. Dr. G.J. van Heuven Goedhart te Bilthoven.

Als vertegenwoordiger der Studentenorganisatie van het C.v.W. fungeert: A.F. Mellink te Amsterdam.

De leden.

Het totaal aantal leden bedraagt ongeveer 1100, waarvan er slechts 400 abonné's zijn op door de C.v.W. uitgegeven brochurereeks.

De noodzaak werd betoogd het aantal leden uit te breiden, in verband waarmede in principe werd aangenomen om een bezoldigd propagandist aan te stellen, welke tevens belast zal

worden

worden met het onderhouden van verband tusschen hoofdbestuur en afdeelingsbestuur, welk verband thans veelal te wenschen overlaat.

Belangrijk is daarbij, dat tevens het idee werd geopperd om sterke propaganda te gaan voeren onder leeraren en vooral onderwijzers, teneinde zoodoende de ideeën van het C.v.W. onder de jeugd te brengen. De kwestie van de propaganda onder de onderwijzers trok op de vergadering veel aandacht, zoodat - zoodra de financieele draagkracht dit zal gedoogen - verwacht kan worden dat deze met kracht ter hand zal worden genomen. Ook werd overwogen om door het plaatsen van artikelen in onderwijs-vakbladen en onderwijzers-vakvereenigingsbladen de onderwijzers te bereiken. In dit verband verdient aandacht, dat de voorzitter o.a. opmerkte, dat velen (bedoeld werden zonder twijfel vooral de onderwijzers) uit verkeerde bescheidenheid, niet voor het lidmaatschap van het C.v.W. in aanmerking meenen te komen. Hij spoorde daarbij de aanwezigen aan het hunne ertoe bij te dragen, opdat deze verkeerde indruk onder belangstellenden moge verdwijnen.

De financieele toestand.

Deze is niet bepaald rooskleurig, als gevolg van het feit, dat het C.v.W. indertijd met een schuld van f. 1800.- is begonnen. Besloten werd daarom om van alle leden een extra-bedrag van f.1.- te heffen, bestemd ter aflossing van deze oprichtingskosten.

De actie.

De door het C.v.W. gevoerde actie bestaat uit:

a. het door middel van uit te geven brochures bewerken van het publiek, in welke brochures op wetenschappelijken grondslag te velde wordt getrokken tegen het autoritaire stelsel,

b. door deelneming aan incidenteele acties van meer practischen aard, zooals samenwerking met de Commissie "Hulp aan Spanje" actie tegen de z.g. Jodenpogroms in Duitschland. Voorts het stelling nemen tegen handelingen en methoden hier te lande welke inbreuk zouden maken op de individueele en geestelijke vrijheid, waar onder te noemen de door het C.v.W. ingezette actie tegen het door de Overheid uitgevaardigde spreekverbod voor Karl Barth en de actie ingesteld ten gunste van de benoeming van Dr. Jan Romein tot hoogleraar.

Uit

Uit een mededeeling ter vergadering bleek voorts, dat als noodzakelijk gevoelde reactie op de deelneming van de N.S.B. aan de gemeenteraadsverkiezingen te Amsterdam, het bestuur van het C.v.W. 2 x 200.000 exemplaren van het verkiezingsblaadje "De Blaasbalg" te Amsterdam heeft doen verspreiden.

Het feit, dat door den secretaris werd medegedeeld, dat een deel der bestuursleden zitting heeft genomen in de Centrale Commissie: "Hulp voor Oorlogsslachtoffers" (S.O.S.) wijst op een nauw contact met deze commissie, terwijl het zitting nemen van Mr. J. Baert, zoowel in het bestuur van de C.v.W., als in de leiding van het Algemeen Vluchtelingen Comité wijst op een nauw contact ook tusschen deze twee organisaties.

Internationale contacten.

Hetgeen ter vergadering over de internationale contacten van het C.v.W. werd medegedeeld, sluit geheel aan op hetgeen terzake werd opgemerkt in hoofdstuk V van d.z. Overzicht No. 2 van 1939 en doet duidelijk aan het licht komen, op welk een lichtvaardige wijze het bedenkelijke van deze relatie door de leiding wordt verdoezeld.

De secretaris deelde mede, dat er nog geen beslissing was genomen omtrent het in vaste relatie treden met het permanente comité, dat gevormd is als uitvloeisel van de op 13 en 14 Mei 1939 te Parijs gehouden "Conférence Internationale sur les Problèmes Actuels - Democratie - Paix - Défense de la Personne Humaine", welke conferentie werd beschreven in Overzicht No. 2 van 1939.

De Voorzitter Prof. Dr. H.J. Pos deelde later mede, dat het eerste contact met het "Comité Mondial contre la Guerre et le Fascisme" slechts bestond uit een geregelde correspondentie. Aanvankelijk bestond de indruk - aldus Prof. Pos - dat dit Comité Mondial berustte op een basis van extreme elementen. Gezegd kan worden - zoo ging spreker voort - dat dit momenteel niet, althans niet zoozeer (!) meer het geval is. Ten bewijze hiervan, deelde hij mede, dat de bekende Belg.

de

de Brouckère[1] o.a. lid van dit "Comité Mondial" was geworden. Het contact bestond-volgens spreker-uit regelmatig uitwisselen van publicaties, het elkaar op de hoogte stellen van wederzijdsche activiteit, uitwisseling van de te volgen gedragslijn enz.

Vervolgens deed Mr. F.J.W. Drion, voorzitter van de Haagsche afdeeling van het C.v.W. mededeeling van de ervaringen door hem opgedaan op de op 13 en 14 Mei j.l. te Parijs gehouden Internationale Conferentie, welke conferentie, hij als vertegenwoordiger van het C.v.W. had bijgewoond.

De heer Drion deelde mede, dat deze conferentie een wel wat al te uitgesproken communistisch karakter droeg. De leiding was, volgens hem, geheel in communistische handen, terwijl hij 75% der aanwezigen communist achtte.

Evenwel, door de voorafgaande mededeelingen van den voorzitter was spreker thans weer volkomen gerustgesteld (sic!).

Verder deed de heer Drion nog eenige weinig belangrijke mededeelingen over deze conferentie, waarop door den voorzitter nogmaals het communistisch karakter van het Comité Mondial vergoelijkt werd, zich daarbij beroepend op een bestuurslid van dit comité, die hij nog onlangs had gesproken.

De vergadering achtte het blijkbaar niet noodig op deze mededeelingen te reageeren en accepteerde zonder meer het weinig overtuigende pleidooi van den voorzitter.

Prof. Pos deelde daarop mede, dat men te Parijs overwoog, om binnen korten tijd in België een groote conferentie te organiseeren, waarop men zich zou willen beraden omtrent een gemeenschappelijke politieke gedragslijn van Nederland en Frankrijk in gevaar van oorlog of oorlogsgevaar.

Verder werd mededeeling gedaan van een sedert geruimen tijd

(1) Zeer overtuigend, kan dit beroep niet worden genoemd. De Brouckère is een overtuigd volksfronter, die de laatste jaren volledige medewerking heeft gegeven aan alle van het "Comité Mondial" uitgaande acties. Daarbij ijverde hij als voorzitter van de IIe Internationale op fanatieke wijze voor het aangaan van een eenheidsfront tusschen sociaal-democraten en communisten. Thans is hij als zoodanig afgetreden en kan hij onbelemmerd aan het bevorderen van de volksfront-gedachte werken. In den laatsten tijd verschenen dan ook enkele artikelen van zijn hand in "Clarté", het orgaan van het "Comité Mondial".

tijd bestaand schriftelijk contact met een Engelsche organisatie "FOR INTELLECTUAL LIBERTY". Deze vereeniging werd eerst een "uitstekende" organisatie genoemd, doch later bleek men er zoo goed als niets van te weten, althans toen de voorzitter aan Dr. Romein vroeg om eenige mededeelingen te doen omtrent de werkzaamheid van "For Intellectual Liberty", aan welke organisatie hij op 11 Juli een bezoek zal brengen, antwoordde deze, daaromtrent nog niets te weten, maar t.z.t. wel mededeelingen te zullen verstrekken.

Ten slotte volgen hieronder nog in het kort enkele op de vergadering gedane mededeelingen, welke voor de betrokken verbinding van belang kunnen zijn.

De afdeeling den Haag telt 186 leden met een vrij actief vereenigingsleven. Het enthousiasme onder de leden laat wel wat te wenschen over.

De afdeeling Rotterdam telt 103 leden. Men heeft hier veel moeilijkheden bij het vormen van het bestuur. Tweemaal werd een slecht bezochte vergadering gehouden.

In het algemeen schijnt het vinden van geschikte voorzitters van de plaatselijke afdeelingen op moeilijkheden te stuiten en bleek te Amsterdam, het Gooi, Utrecht, Leiden en Groningen geen activiteit uit te gaan van de plaatselijke besturen.

Wat de Studentenorganisatie betreft, zou te Amsterdam een actieve afdeeling bestaan met plm. 75 leden en te Leiden reeds een goede kern aanwezig zijn. De leider van de studenten-organisatie klaagde over gebrek aan belangstelling onder de studenten en gebrek aan medewerking van de zijde van de leiding der Universiteiten. Het zou in de bedoeling liggen in verschillende academiesteden leergangen te organiseeren over het onderwerp: "Democratie", waarvoor een aantal hoogleeraren reeds medewerking zouden hebben toegezegd.

Verslaggever geeft ten slotte de volgende totaal-indruk over het C.v.W. ten beste:

De interne organisatie van het Comité van Waakzaamheid van Nederlandsche Intellectueelen maakt een verre van [illegible] ten indruk.

Het bestuur, met name voorzitter Pos, is voor vrij[illegible] iedere suggestie ontvankelijk. Hierdoor en daarnaast tengevolge van de lichte tegenstelling, welke er tusschen de leden

bestaat

bestaat (theoretici ca. practici, intusschen zij opgemerkt dat het laatste element sterk overweegt) is van een doelbewuste richting van actie weinig te bespeuren.

Gezegd kan worden, dat er van het bestuur van het C.v.W. slechts geringe organisatorische kracht uitgaat. De bestuursleden mogen dan al min of meer begaafde anti-fascistische intellectueelen zijn, goede organisatoren en leiders zijn zij zeker niet.

Een en ander geldt in mindere mate voor Dr. Romein en waarschijnlijk ook voor Mr. G.J. van Heuven Goedhart.

III. HET ALGEMEEN VLUCHTELINGEN COMITÉ.

In aansluiting op hetgeen in d.z. Overzicht No. 6 van 1938 werd medegedeeld over het Algemeen Vluchtelingen Comité, wordt hieronder uit het op de Algemeene Vergadering van 10 December 1938 vastgestelde reglement, het volgende overgenomen:

Naam en zetel.

Art. 1. Het Comité is opgericht op 29 Mei 1938 en draagt den naam van Algemeen Vluchtelingen Comité (A.V.C.). Het heeft zijn zetel te Amsterdam.

Doel.

Art. 2. Het A.V.C. stelt zich ten doel aan uitgeweken vreemdelingen in Nederland, zonder onderscheid van ras, geloof of politieke richting, steun te verleenen en te trachten - voor zoover dat noodig is - voor hen een verblijfsvergunning te krijgen. Ter bevordering van dit doel zal het samenwerking zoeken met hier te lande bestaande vluchtelingen-comité's.

Lidmaatschap.

Art. 3. Leden van het Comité zijn de leden van het bestuur en de leden van de groepen. Slechts Nederlanders, die uit louter humanitaire beweegredenen aan de arbeid van het A.V.C. wenschen deel te nemen, kunnen tot het lidmaatschap worden toegelaten. Elke politieke invloed, rechtstreeks of zijdelings, wordt geweerd. Vreemdelingen kunnen geen lid zijn. Geen lid kan ooit bezoldiging genieten voor het werk in het A.V.C. verricht.

Bestuur.

Art. 4. De leden van het Bestuur worden gekozen door de algemeene ledenvergadering (A.L.V.) voor den duur van eenkalenderjaar; zij zijn terstond herkiesbaar. Het Bestuur bestaat uit 7 leden. De voorzitter wordt aangewezen door de A.L.V.; de overige functies worden door de bestuursleden onderling verdeeld.

Art. 5. a. Het Bestuur is belast met de dagelijksche leiding van de vereeniging; het vertegenwoordigt de vereeniging [illegible]

genoven [illegible]

genover de overheid en derden.
b. Alleen het bestuur is gerechtigd inzamelingsmateriaal en andere drukwerken uit te geven en in omloop te brengen.
c. In alle gevallen waarin deze statuten niet voorzien, beslist het bestuur.

Art. 6. Er is een aanbevelings-comité, waarin zitting hebben personen daartoe uitgenoodigd door het bestuur. De leden van dit aanbevelingscomité hebben toegang tot de A.L.V.

Commissie van onderzoek .
Art. 7. a. Drie leden van het bestuur vormen een commissie, welke tot taak heeft te onderzoeken de beweegredenen, waarom een vluchteling de hulp van het A.V.C. heeft ingeroepen; van haar bevindingen brengt zij zoo spoedig mogelijk rapport uit aan het bestuur; dit bestuur beslist of aan de vluchtelingen steun zal worden gegeven.
b. een recht op steun wordt niet erkend; beroep van de uitspraak van het bestuur staat niet open.

Groepen.
Art. 8. a. In zooveel mogelijk gemeenten van Nederland worden groepen van het A.V.C. opgericht. In één gemeente kan meer dan één groep bestaan. De groep bestaat uit een voorzitter, een secretaris, een penningmeester en zooveel werkende leden als voor de volvoering van de taak der groep noodig blijkt. Voorzitter, secretaris en penningmeester vormen tezamen het groepsbestuur. Enz. .....

Geldmiddelen .
Art.13. a. De gelden benoodigd voor de vluchtelingen worden:
1. ingezameld door de groepen.
2. ingezameld door het bestuur.
b. Een groep is rekening en verantwoording verschuldigd aan den penningmeester van het bestuur, volgens regels door hem te stellen.
c. Op de A.L.V. in December wordt een kascommissie gevormd uit drie personen, die geen leden behoeven te zijn en die zoo spoedig mogelijk schriftelijk verslag uitbrengt omtrent het beheer van den penningmeester, sub. b. genoemd. Dit verslag wordt rechtstreeks door de commissie aan de groepen en aan het bestuur verzonden. De A.L.V. is bevoegd in plaats van aan een kascommissie

kascommissie het onderzoek op te dragen aan een accountant.

Art.14. Zijn de gelden van een groep niet toereikend, dan kan het bestuur, indien het daartoe termen aanwezig acht, deze gelden aanvullen.

Art.15. Zijn de gelden van een groep ruimer dan voor de verzorging van de haar toevertrouwde vluchtelingen noodig is, dan dient zij een gedeelte daarvan af te dragen aan het bestuur ten behoeve van de noodlijdende groepen. Dit alles na overleg met de betrokken groep in alle redelijkheid door het bestuur te bepalen.

Van de vluchtelingen.

Art.16. a. Elke vluchteling kan een aanvraag indienen om steun vanwege het A.V.C.

b. Een aanvraag wordt zoo spoedig mogelijk aan het bestuur doorgezonden, dat zoodra het onderzoek geëindigd is, onverwijld een beslissing neemt, welke den vluchteling terstond ter kennis wordt gebracht.

c. In aanmerking voor steun komen slechts zij, die om ras, geloof of politieke opvatting gevlucht zijn, bij terugkeer in hun land lijfsgevaar zouden loopen, niet voor steun van een der andere comité's in aanmerking komen en bereid zijn zich te onderwerpen aan de voorwaarden door het A.V.C. gesteld.

Art.17. Een vluchteling, gesteund door het A.V.C., dient zich te onthouden van elke politieke actie.

Art.18. Een vluchteling, die zich naar de meening van het bestuur niet houdt aan de voorschriften van dit reglement of aan de bijzondere voorwaarden hem door het bestuur opgelegd, kan zonder opgave van redenen van densteun worden uitgesloten. Het bestuur gaat hiertoe niet over dan na het groepsbestuur der betreffende groep te hebben gehoord.

Van densteun.

Art.19. De vluchtelingen ontvangen een wekelijksche uitkeering tot een maximum van f. 7.- per persoon.

De steungelden worden uitgekeerd door den penningmeester der groepen aan iedere vluchteling persoonlijk. In geen geval worden steungelden ter verdeeling aan gesteunden of aan andere personen toevertrouwd, tenzij deze voorzien zijn van een schriftelijke

telijke volmacht van den betrokkenen ondersteunde.
Het A.V.C. eischt van iedere vluchteling opgave van inkomsten uit verrichte arbeid of anderszins. Deze kunnen geheel of gedeeltelijk in mindering van de steun gebracht worden.

Zooals in art. 16b. van dit reglement is aangegeven, wil het Algemeen Vluchtelingen Comité, degenen steunen, die niet bij een der andere bestaande hulporganisaties kunnen worden ondergebracht, en dat wel zonder onderscheid van ras, geloof of politieke opvatting.

Voor zoover bekend bestaan in Nederland naast dit Comité de volgende organisaties, die hulp verleenen aan vluchtelingen:

a. het Comité voor Joodsche vluchtelingen, Voorzitter: Prof. Dr. D. Cohen, gevestigd Lijnbaansgracht 366 te Amsterdam.
b. het Protestante Hulpcomité voor uitgewekenen om ras en geloof. Voorzitter: Prof. Mr. V.H. Rutgers.
c. het R.K. Comité voor Slachtoffers van geloofsvervolging. Voorzitter: Prof. Dr. J. Schmutzer, gevestigd Drift 10-12 te Utrecht.
d. de Centrale Commissie voor Vrijzinnig Protestantisme, gevestigd: Nieuwe Gracht 27 te Utrecht.
e. het "Comité voor Politieke Duitsche Vluchtelingen" van de S.D.A.P. en het N.V.V.
f. het Comité (van Vrijz. Democraten) tot hulpverleening aan jeugdige Duitsche vluchtelingen, behoorende tot de z.g. "Bündische Jugend." Voorzitter: Mr.Dr. A.M. Joekes.
g. het Hulp-Comité voor Pacifistische Emigranten. Voorzitter: Mevr. P. Smit-Schuckink Kool, Secr.-penningm. Ds. N. Padt te Zutphen.
h. het Internationaal Solidariteits Fonds van de R.S.A.P., het N.A.S. en aanverwante organisaties, onder leiding van Th. v. Driesten te Amsterdam.

Het Algemeen Vluchtelingen Comité wenscht, zooals het in een medio 1938 verspreide circulaire mededeelde, te voorzien in de betreurenswaardige leemten, welke de gezamelijke arbeid van de opgesomde vluchtelingen-comité's vertoonen. Gaan wij na welke deze leemten zijn, dan betreffen deze in de eerste plaats: communisten en misschien enkele links-socialisten,

ten, verder godsdienstige secten, als "Jehova's getuigen", en mogelijk op rasgebied enkele twijfelgevallen, als bijv. een katholieke vrouw gehuwd met een Jood.

Voorts vallen hieronder mogelijk ook die vluchtelingen, die in Duitschland iets op hun geweten hebben.

Zooals in d.z. Overzicht No. 6 van 1938 werd medegedeeld, is het als zeker aan te nemen, dat het Algemeen Vluchtelingen Comité in Mei 1938 werd opgericht, om te voorzien in de hulpverleening van die (meerendeels communistische) vluchtelingen in Nederland,die te voren steun ontvingen van de ongeveer te zelfder tijd, opgeheven Nederlandsche Roode Hulp.

Het bestuur bestaat thans uit:

Voorzitter: Mr. J. Baert (geb. te Den Helder, 18-12-1892) te Amsterdam, tevens penningmeester van het Comité van Waakzaamheid.

Secretaresse: Mej. J.Th. Peereboom (geb. te Haarlem, 22-6-1890) te Amsterdam, tevens bestuurslid van de Commissie S.O.S.

Penningmeester: J. Op 't Eijnde (geb. te Amsterdam, 23-10-1874) te Laren. Vurig anti-militairist en voorzitter van "Mobilisatie voor den Vrede".

Leden: Mej. P. Stijnman (geb. te Heemstede, 18-3-1893) te Amsterdam, pacifiste.

Mej. Mr. C.F.S.E. Enthoven (geb. te Medan, 21-12-1901) te Utrecht, pacifiste, lid aanbevelingscomité voor het Wuppertalcomité, secretaresse van de Commissie van voorlichting inzake de Dienstweigeringswet. Vertegenwoordigster in Nederland van het "Bureau International pour le Respect du Droit d'Asile et l'aide aux Réfugiés politiques".

Dr. Th.E. van Reemst (geb. te Sleen, 10-10-1908) arts te Amsterdam, anti-fascist met communistische neigingen. Werkte in Spanje bij een door de Commissie "Hulp aan Spanje" uitgezonden ambulance.

MevrouwG.S.M. Roessing, geb. Everts te Leiden.

De "Commissie van onderzoek", ingevolge art. 7 van het Reglement, welke heeft te onderzoeken of een gegadigde in aanmerking komt, om door het A.V.C. te worden gesteund, bestaat

sinds

sinds eenigen tijd uit de dames Enthoven en Stijnman en den arts van van Reemst. Tot de aanvang van dit jaar namen daarin zitting de als communist bekend staande Jacobus Bot en de heer H.J. Smeding, die om onbekende redenen zijn uitgetreden.

Naar van een van de leden van het comité van aanbeveling werd vernomen, zou eind 1938 door den voorzitter J. Baert gezorgd zijn, dat de communisten uit het bestuur der organisatie verwijderd werden. Ook in de plaatselijke besturen komen - althans voor zoover den C.I. bekend is - geen communisten voor, doch - eigenaardig - vrij veel personen behoorende tot den Vrijz. Democratischen Bond.

De vraag of zich onder de "werkers", dus de propagandisten, en degenen, die met steunlijsten loopen e.d., wel communisten bevinden, is tot heden nog niet opgelost, vermoedelijk als gevolg van het feit, dat er van het A.V.C. naar buiten weinig activiteit wordt vertoond.

Er bestaat aanleiding in dezen wantrouwen te koesteren o.a. naar aanleiding van door een viertal gevluchte Duitschers, behoorende tot de z.g. "Bündische Jugend" in Januari 1939 afgelegde verklaringen, waarvan twee verklaarden, dat zij bij hunne pogingen, om hier in Nederland ondersteuning te verkrijgen, zich op aanwijzingen van Mej. Peereboom, de secretaresse van het A.V.C., hadden vervoegd aan een adres te Amsterdam, waar zij volledig zouden zijn ondervraagd door twee met name genoemde personen, die beide - althans t/m 1935 - bekend stonden als communisten. Hun werd daar medegedeeld, dat hulp door het A.V.C. zou worden verleend, indien overtuigend zou worden bewezen, dat zij communist waren of illegaal in Nederland verbleven. Er werd daarop een soort examen afgenomen, waarbij ten slotte zou zijn verzocht de Internationale te zingen.

Hierbij dient echter onmiddellijk vermeld, dat Mej. Peereboom over een en ander ondervraagd, met den meesten nadruk, verklaarde, dat dit verhaal verzonnen is, en zij geen Duitschers heeft verwezen naar bedoeld adres, en ook bedoelde ondervragers in het geheel niet kent.

Ons werd medegedeeld, dat in Maart 1939 het totaal aantal door het A.V.C. gesteunde personen 150 bedraagt. Volgens in ons bezit zijnde overzichten van ontvangsten en uitgaven

over

over de maanden October en December 1938, bedroegen de totaal uitgaven aan levensonderhoud, cantine-gelden en verstrekking in natura respectievelijk slechts f. 1175.- en f. 625.-, hetgeen wijst op een geringer aantal gesteunden.

Dat het A.V.C. onder de gesteunden vele h.t.l. illegaal vertoevenden telt, werd openlijk door de secretaresse, Mej. Peereboom, erkend op een op 9 Februari 1939 te Amersfoort gehouden openbare vergadering, uitgeschreven door het Comité. Spr. haalde op deze vergadering meerdere voorbeelden aan van het beklagenswaardig lot, van de h.t.l. vertoevende illegale vluchtelingen en bepleitte de noodzakelijkheid ook deze personen te steunen en zoo mogelijk naar elders voort te helpen, terwijl het voorts als een plicht werd geacht ook de in de Huizen van Bewaring of in de Interneeringskampen opgesloten illegale vluchtelingen door het zenden van z.g. cantinegelden, het leven eenigermate te veraangenamen. Spr. zeide voorts ervan overtuigd te zijn, dat het A.V.C. met zijn zorg voor de vluchtelingen, aan de Regeering een dienst bewijst, en dat de Regeering dan ook officieus dankbaar zou zijn, dat het A.V.C. bestaat

Ten slotte wordt opgemerkt, dat in de laatste maanden geen rapporten binnenkwamen betreffende de actie van het A.V.C. Wel werd zoo nu en dan in de nieuwsbladen een advertentie opgemerkt, waarin een beroep wordt gedaan op de liefdadigheid der lezers.

Volgens mededeeling van Mej. Peereboom werkt het A.V.C. in nauw contact met het COMITÉ VOOR ASYLRECHT.

Dit Comité werd in December 1938 opgericht, naar aanleiding van de bekende kort te voren plaats gehad hebbende gebeurtenissen en verscherpte actie tegen de Joden in Duitschland.

Het Comité stelt zich ten doel, - zonder op het terrein van de bestaande steun-organisaties te treden - gegevens te verzamelen omtrent de toelating en positie van vluchtelingen in ons land, voorts, zoo noodig, stappen te doen bij de bevoegde autoriteiten, en ten slotte, de openbare meening objectief voor te lichten.

Het

Het Comité wendde zich medio Januari 1939 tot Z.E. den Minister van Justitie, waarin enkele wenschen ten opzichte van de vluchtelingen werden voorgedragen, rekening houdende eenerzijds met de eischen van Nederland's veiligheid en evenwicht en anderzijds met de eischen van menschelijkheid.

Voorzitter van het werkcomité is Mr. E.H. von Baumhauer te Amsterdam, de secretaris, tevens belast met de dagelijksche leiding is Mr. G.H. Slotemaker de Bruine te Heemstede. De namen van de personen, welke zitting nemen in het"Comité voor Asylrecht" wijzen er voorts op, dat dit Comité een bonafide organisatie is. Ook haar actie - waarvan slechts weinig aan het licht kwam - wijst in deze richting. Het feit, dat op een door haar georganiseerde vergadering op 26 Januari 1939 te Amsterdam, o.a. als sprekers optraden Dr. Henk Brugmans, Mevr. A. Tillema-Heijnen,(voorzitster van het communistische Vrouwen Comité tegen Oorlog en Fascisme), Ds. J.J. Buskes en Mr. F.J.W. Drion, waarvan alleen de laatstgenoemde lid is van het Comité, wijst echter op contacten met de andere in dit Overzicht behandelde organisaties.

Het leek ons niet overbodig dit "Comité voor Asylrecht" in het kort te bespreken in verband met het feit, dat de actie voor asylrecht, als onderdeel van de algemeene actie tot hulpverleening aan politieke vluchtelingen en slachtoffers van z.g. terreur, reeds van de oprichting af, een van de meest wezenlijke programpunten uitmaakte van de Internationale Roode Hulp.

Deze solidariteits-actie heeft zich na het aan het bewind komen van Hitler in Duitschland in hoofdzaak bepaald tot hulpverleening aan vluchtelingen uit fascistische en semi-fascistische landen en is in de laatste jaren geleidelijk overgenomen door de bekende anti-fascistische volksfront-organisaties (om den in die kringen geijkten term te gebruiken: is op breeden basis geplaatst).

Zoo is de actie voor het asylrecht in 1936 internationaal in handen gesteld van een"BUREAU INTERNATIONAL POUR LE RESPECT DU DROIT d'ASILE ET l'AIDE AUX RÉFUGIÉS POLITIQUES", gevestigd te Parijs, 10 Rue Chateaudun.

De secretaris-generaal van dit bureau is de links-socialist Paul Perrin, voorstander van het volksfront en actief medewerker aan alle van het bekende "Comité Mondial contre la Guerre et le Fascisme" uitgaande acties.

Medewerkers

Medewerkers aan dit bureau zijn Léo Lambert, geëmigreerd Duitsch communist en Leopold Bauer, alias Rudolf Katz (geb. 18-12-1912 te Skalat, Polen), ook geëmigreerd Duitsch communist, die speciaal belast is met de verbinding met andere landen. De laatste wordt door de Fransche autoriteiten als een zeer gevaarlijk individu beschouwd en werd in verband hiermede onlangs uit Frankrijk verwijderd.

Als vertegenwoordigster van dit Internationale Bureau voor Asylrecht in Nederland zou optreden Mej. Mr. C.F.S.E. Enthoven te Utrecht, lid van het bestuur van het Alg. Vluchtelingen Comité en van de "Commissie van onderzoek" van dit comité.

Op 20 en 21 Juni 1936 werd als z.g. "Weltappel für Asylrecht" te Parijs een internationale Asylrecht-conferentie gehouden, waarin de volgende bekende communisten en volksfronters de hoofdrol vervulden:
Marcel Cachin, L. de Brouckère, Paul Perrin, Victor Basch en Jean Longuet.

IV. DE RASSEMBLEMENT MONDIAL DES ETUDIANTS POUR LA PAIX, LA LIBERTÉ ET LA CULTURE. (R.M.E.).

De Rassemblement Mondial des Etudiants pour la Paix, la Liberté et la Culture, oorspronkelijk korten tijd geheeten: "Comité Mondial des Etudiants contre la Guerre et le Fascisme", is zooals deze naam aanduidt, oorspronkelijk evenals het Comité Mondial des Femmes contra la Guerre et le Fascisme, een sub-organisatie van het bekende Comité Mondial contre la Guerre et le Fascisme, de schepping van H. Barbusse. Als zoodanig droeg deze studenten-organisatie oorspronkelijk zuiver het karakter van een communistische mantelorganisatie, doch gaandeweg is ook hier het praedomineerende communistische karakter min of meer verdwenen en is zij meer geworden een anti-fascistische volksfront-organisatie voor studenten, met een overeenkomstige doelstelling als de naast haar werkende: Comité Mondial des Femmes etc., de Rassemblement Universel pour la Paix en de Wereld Jeugd Congres Beweging (W.Y.C.M.). Met deze Wereld Jeugd Congres Beweging werkt de R.M.E. in nauw contact.

Opgemerkt dient te worden, dat voor zoover dit door een outsider kan worden beoordeeld, de indruk wordt verkregen, dat in de R.M.E. weinig of geen sprake is van rechtstreeksche communistische beinvloeding van de leiding. Deze indruk wordt versterkt door het feit, dat omtrent de actie van de R.M.E., bijv. over het onlangs te Parijs gehouden congres, nagenoeg niets wordt vermeld in de bekende communistische organen.

De R.M.E. draagt echter een zeer bijzonder cachet n.l. dat de vergaderingen en bijeenkomsten, min of meer overeenkomstig de vroegere Liga tegen Imperialisme en tegen Koloniale Onderdrukking - doch hier uiteraard in zeer beperkten vorm - een vrije tribune, een "platform" bieden, waar nationalisten uit de koloniale en half-koloniale landen en vooruitstrevende elementen uit de Westersche landen elkaar ontmoeten, waar èn vrijelijk uiting kan worden gegeven aan bestaande grieven èn de gelegenheid bestaat sympathie op te wekken ten opzichte van verlangens naar vrijheid en ontwikkeling en te fulmineeren tegen vermeende onderdrukking en rechteloosheid.

In dit verband is het begrijpelijk, dat van de zijde der in Nederland verblijvende nationalistische inheemsche studen-

ten

ten levendige belangstelling bestaat voor de R.M.E. en de door deze organisatie uitgeschreven conferenties en vergaderingen steeds worden bezocht door vrij sterke delegaties van inheemsche studenten. Van de meer radicale studentenvereeniging,"de Perhimpoenan Indonesia" is het bekend, dat zij zich o.a. tot taak stelt in het buitenland bekendheid te geven aan de verlangens van de nationalistische beweging in Ned.-Indië, en overal, waar dit mogelijk is, in het buitenland sympathie tracht te winnen voor haar streven naar meerdere vrijheid en gelijkberechtigdheid. Doch ook bij de andere, in de meer gematigde, niet politieke vereeniging te Leiden, de "Roekoen Peladjar Indonesia" vereenigde inheemsche studenten is eenzelfde streven merkbaar, waarbij in den regel steun en medewerking wordt gezocht en verkregen bij bevriende nationalistische organisaties in Ned.-Indië.

Na de oprichting van het Comité Mondial des Etudiants etc., werden reeds in 1934 in enkele universiteits-steden (Amsterdam, Leiden en Delft) z.g. "Anti-Fascistische Studenten Comité's" opgericht, welke hoewel landelijk niet georganiseerd, gezamenlijk waren te beschouwen als de Nederlandsche afdeeling van de R.M.E. In Januari 1937 werd te Amsterdam een gezamenlijk congres gehouden, waarbij besloten werd den naam te wijzigen in dien van"Studenten-vereeniging voor Vrijheid en Cultuur". Reeds op dit congres werd medegedeeld, dat deze studentenvereeniging dezelfde beginselen huldigde als het Comité van Waakzaamheid, enz.

Noch de Anti-Fascistische Studenten Comité's, waarin tal van communistische leden, noch de Studentenvereeniging voor Vrijheid en Cultuur - meer op anti-fascistische vooruitstrevenden grondslag - slaagden er in veel belangstelling te trekken in studentenkringen.

Ten slotte is, zooals reeds in d.z. Overzicht No. 2, op bladzijde 32 werd medegedeeld, in 1938 de "Studenten-vereeniging voor Vrijheid en Cultuur" opgeheven en zijn de leden ervan en bloc toegetreden tot de z.g.Studenten-groep van het Comité van Waakzaamheid van Nederlandsche Intellectueelen.

Deze Studentengroep van het Comité van Waakzaamheid, enz. en de Perhimpoenan Indonesia zijn thans aangesloten bij

de

de Rassemblement Mondial des Etudiants pour la Paix, la Liberté et la Culture.

De Rassemblement Mondial des Etudiants pour la Paix, la Liberté et la Culture hield zijn eerste congres in December 1934 te Brussel.

In Juli 1937 werd te Parijs de 2e Internationale Conferentie gehouden, aansluitende op een te La Courneuve (bij Parijs) gehouden internationaal jeugdkamp, uitgeschreven door de Wereld Jeugd Congres Beweging.

Naar aanleiding van een op deze conferentie genomen besluit werd door de R.M.E. een commissie naar China gezonden onder leiding van den Alg.-Secretaris van de R.M.E. James Klugmann. Na terugkeer werd door Klugmann in October en November 1938 op tal van daarvoor belegde vergaderingen (o.a. ook te Den Haag, Wageningen en Amsterdam), waarin hij rapport uitbracht over de door de commissie opgedane ervaring, gesproken.

Voorts nam de R.M.E. deel aan een op 11 en 12 Maart 1939 te Reims gehouden internationale conferentie uitgeschreven door de Wereld Jeugd Congres Beweging, en bedoeld tot bespreking van de hulpverleening door de jeugd aan vluchtelingen en oorlogsslachtoffers (zie hiervoor ook bladz. 18 van d.z. Overzicht No. 2 van 1939). In het thans terzake opgerichte permanente comité, nemen naast eenige links-georienteerde socialistische jongeren ook zitting: James Klugmann en F. Barmes (bureau-chef van het Nederlandsch Jeugdleiders Instituut) te Amsterdam.

Van 15 t/m 19 Augustus 1939 werd te Parijs de 3e Internationale Conferentie van de Rassemblement Mondial des Etudiants, gehouden in het bijzonder ter bespreking van het onderwerp "Democratie en Natie".

Deze conferentie werd bezocht door ruim 200 studenten, gedelegeerden uit 35 landen.

Volgens een officieele opgave bestond het "Comité de patronagé" uit een groot aantal professoren, universiteitsrectoren en vele andere bekende persoonlijkheden van bijna de geheele wereld. Hieronder ook vele personen, die op den

voorgrond

voorgrond treden in de andere in dit Overzicht behandelde organisaties als:
Prof. Langevin, Romain Rolland, Prof Th. Ruyssen, Norman Angell, de Aartsbisschop van York, Prof. Einstein, L. de Brouckère, Henri Rolin e.a.

Als leden van het "Comité de Patronage" uit Nederland worden genoemd:
Prof. H.J. Pos, Prof. S.C.J. Olivier, Prof. J. Huizinga, Prof. C.U. Arriëns Kappers, Prof. W. Bonger en Prof. A.G. van Hamel.
Voorts nam zitting in dit Comité: K.R.U.T. Woerjaningrat, voorzitter van de "Partai Indonesia Raja".

Uit Nederland waren twee delegaties gezonden, n.l.

a. een van de Studentengroep van het Comité van Waakzaamheid, bestaande uit:
A.F. Mellink, voorzitter van deze groep,
Joh. de Jager, (geb. te Amsterdam, 9-5-1916),
Riezouw,
Tilly de Vries,
allen studenten aan de Rijksuniversiteit te Amsterdam, en Eva Tas, (geb. te Amsterdam, 7-8-1915), doctoranda in de Nederlandsche Letteren (Geschiedenis).

Van Mej. Tilly de Vries, sociaal-democrate, is bekend, dat zij deel nam aan de Wereld Jeugd Congressen voor den Vrede van 1936 (Genève) en van 1938 (New-York - Vassar College). Zij verrichtte belangrijk werk bij de voorbereiding van dit congres.

b. een van h.t.l. verblijvende studenten uit Ned.-Indië, bestaande uit 12 personen, waaronder 3 vrouwen, en waarvan alleen bekend zijn: R.M. Setiadjit, Soenito, Daroesman, Hamzah en Joesoef (Yusuf).
Voorts waren tegenwoordig eenige Chineesche studenten uit Ned.-Indië.

Behandeld werden de volgende algemeene onderwerpen:

1. de taak van de Universiteiten bij de verdediging van de democratie en de natie,
2. de beteekenis van de Fransche Revolutie voor de tegenwoordige democratie,
3. de Universiteiten onder de democratie en onder de dictatuur,
4. de democratie in het Onderwijs.

De

De algemeene strekking van dit congres was sterk anti-fascistisch. Bepaald communistisch was alleen een redevoering van een Chileensch student. De redevoeringen van gedelegeerden uit Syrië, Egypte en niet het minst van enkele inheemsche studenten, waren echter zeer agressief, anti-regeerings-gezind en opstandig.

Door de vergadering werd onder groot enthousiasme als algemeen secretaris, practisch de drijvende kracht van de R.M.E., herkozen: James Klugmann, terwijl in het Executief-Comité o.a. werd gekozen een Nederlander (naam onbekend) en R.M. Setiadjit .